

La febre Q- una zoonosi emergent

La febre Q està causada pel bacteri *Coxiella burnetii*, que s'ha aïllat en una gran varietat de mamífers domèstics i salvatges, en aus i en artròpodes. Aquesta malaltia és una zoonosi d'àmbit mundial, amb l'excepció de Nova Zelanda. Les persones se n'infecten per vies diverses, la més freqüent de les quals és la inhalació de partícules de pols procedents d'exsudats (llet, orina, fems) i de restes de placentes i de líquid amniòtic de vaques, ovelles i cabres; una altra via, que afecta més els veterinaris i els ramaders, és la manipulació d'animals gestants infectats; una via més infreqüent és a través de la picadura de paparres, que actuen com a reservori de la malaltia.

La malaltia també es pot transmetre pel consum de llet crua no pasteuritzada o de formatges poc madurats i elaborats amb llet no tractada tèrmicament.

Normalment la malaltia cursa en les persones de forma asimptomàtica o amb un quadre pseudogripal de durada curta (febre alta, miàlgia i cefalees intenses, nàusees, vòmits), que en alguns casos es complica amb pneumònia i/o hepatitis. En els casos crònics, infreqüents, hi pot haver endocarditis, que afecten sobretot dones embarassades i persones immunodeprimides o amb trastorns cardíacs. A més, tant en casos simptomàtics com asimptomàtics pot causar avortaments. És infreqüent que la malaltia es transmeti entre persones.

El brot holandès

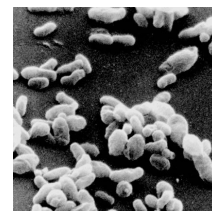
Del 2007 al 2009 els Països Baixos es van enfrontar a un brot epidèmic inusual de febre Q. Pel nombre de persones i de ramats afectats, aquest brot és el més gran que mai s'ha notificat al món, amb prop d'un miler de casos en persones el 2008 i dos milers i mig el 2009. Un brot de menys magnitud (370 casos) es va produir el 2008 a Alemanya.

La majoria de casos en persones va tenir lloc en regions amb una densitat alta de granges caprines i durant l'època de parts, a la primavera i a la tardor.

Per lluitar contra el brot, el Govern holandès va prendre les mesures següents:

- La vacunació obligatòria de totes les cabres i ovelles lleteres.
- El sacrifici de totes les femelles gestants i mascles de granges amb animals infectats.
- La prohibició de destinar les femelles no gestants de granges infectades a la producció de cabrits durant la resta de la vida.
- El mostreig mínim quinzenal del tanc de llet de les granges amb més de cinquanta ovelles i cabres lleteres. La presa d'altres tipus de mostres en granges d'ovelles, vaques, i també —tot i que menys— de cavalls, gossos i gats.
- La prohibició de creixement de les granges i la limitació a fer la reposició amb animals vacunats originaris de granges no infectades. La immobilització d'animals no sacrificats de granges infectades.
- Mantenir els fems tapats i prohibir-ne els transports, en granges infectades, fins passats trenta dies després del període de parts o del sacrifici d'animals.

Maig i
Juny de 2016
Actualització
Pàgina 1 de 4

Avaluació de l'EFSA

A causa del brot inusual de febre Q als Països Baixos, l'EFSA va emetre un dictamen el 2010. Les principals conclusions d'aquest es detallen tot seguit:

- A la Unió Europea, la infecció per *C. burnetii* és endèmica en remugants domèstics, però l'efecte global de la febre Q en la salut dels animals és petit i per a la salut de les persones té escassa importància; tot i així, en circumstàncies (climatològiques) determinades i per a grups de risc específics pot arribar a ser significativa.
- El manteniment de la infecció en petits remugants es veu afavorida per la presència d'animals infectats en els ramats, per l'existència d'altres reservoris en animals i en paparres i per determinades pràctiques que afavoreixen la infecció dins del ramat i la contaminació ambiental.
- Els factors de risc de la febre Q en persones estan relacionats amb la proximitat entre persones i petits remugants (ovelles i cabres), especialment en les èpoques de parts (i/o avortaments) i algunes condicions climàtiques (sequedat ambiental, vent).
- No s'ha establert cap associació entre genotip bacterià i virulència ni quins factors deriven en brots de febre Q en humans.

Sobre la base d'aquesta situació, el dictamen posa de manifest que calen mesures en els remugants domèstics per controlar la transmissió intraramat, la propagació interramat i la propagació de la infecció a les persones.

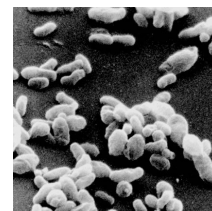
Entre les mesures a llarg termini hi ha la vacunació preventiva, el maneig dels fems, les característiques de les explotacions, el maneig de la llana esquilada, una àrea segregada per parir, la retirada selectiva del material de risc, la limitació de l'accés, el control d'altres reservoris i el control de paparres.

Les mesures per fer front a brots de febre Q en petits remugants inclouen el sacrifici de gestants, la prohibició temporal de cria, la identificació i el sacrifici de portadors i el control i la limitació de moviments dels animals.

En totes aquestes mesures cal tenir en compte l'alta persistència de la contaminació ambiental, atès que *C. burnetii* és molt resistent en el medi ambient.

Segons l'informe, cal més coneixement sobre diferents aspectes de la infecció i de la malaltia, i per això demana:

- Reforçar la promoció de sistemes per a la identificació i la comunicació ràpides de brots de febre Q en animals.
- Elaborar estudis nous sobre la importància de la febre Q en persones.
- Investigar sobre els mecanismes de la infecció per *C. burnetii*: les relacions entre genotip i virulència, la quantitat de bacteris excretats en condicions diferents, la base molecular de la virulència, els factors que influeixen en el manteniment de la infecció i les vies de transmissió, el paper dels factors ambientals i climàtics en la propagació dels animals a les persones i la relació entre la densitat i la mida dels ramats en el manteniment i la propagació de la infecció.
- Investigar per avaluar objectivament l'eficàcia de les diferents opcions per controlar la infecció per *C. burnetii* en

La transmissió via alimentària

El bacteri *C. burnetii* és excretat per la llet d'animals infectats, independentment que presentin signes clínics o no. A més, la llet es pot infectar a partir de material fecal o llocs infectats per animals periparters i/o lactants.

El risc d'infecció via alimentària recau en el consum de llet crua i de productes elaborats a partir de llet crua, i tot i que no hi ha casos registrats de febre Q per consum de productes lactis, les dades epidemiològiques associen el consum de llet infectada per *C. burnetii* i la seroconversió en persones.

La situació actual a Europa

El 2014 a tota la Unió Europea es van declarar 777 casos de febre Q en persones. Això representa un petit increment respecte al 2013, però confirma una disminució significativa en el període del 2008 al 2014. La majoria dels casos s'han declarat a Alemanya (262) i França (209). La taxa mitjana és de 0,18 casos per 100.000 habitants i la distribució en el temps presenta uns pics a la primavera.

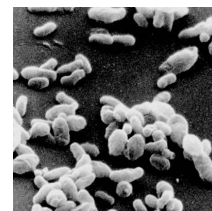
Al territori espanyol es van notificar 77 casos, que representen una de les taxes de notificació més altes a tota la Unió Europea (0,54 casos per 100.000 habitants).(a)

Amb referència a les dades de *C. burnetii* en animals, l'any 2010 l'EFSA va proposar uns esquemes harmonitzats de monitoratge i declaració de febre Q en animals per tal d'afavorir els estudis comparatius en el temps i entre països. Avui dia, la utilització de diferents proves analítiques i sistemes de mostreig encara fa que les dades provinents dels diferents estats membres no siguin directament comparables.

Les dades disponibles mostren una gran variabilitat entre països però globalment es troba un nivell de positivitat individual de 9,1% en vaques lleteres i un 6% en cabres i ovelles. També mostren que *C. burnetii* es manté en el medi ambient per la presència en mamífers i aus domèstiques i salvatges i en paparrus.

Cal ressaltar les dades notificades per Bèlgica i els Països Baixos, on el percentatge de positius en els ramats de cabres ha passat d'un 12,2% en el passat a un 1% actualment, fet que s'associa a les mesures preventives preses a partir dels brots de 2007 i 2009.

Maig i
Juny de 2016
Actualització
Pàgina 3 de 4

(a) Espanya és l'únic país que amb un sistema de vigilància activa.

MÉS INFORMACIÓ

- Animal Health and Welfare Panel. [Scientific opinion on Q fever](#). EFSA Journal. 2010;8(5):1595.
- Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Voedselkwaliteit. [Q fever](#).
- Agence fédérale pour la sécurité de la chaîne alimentaire (AFSCA). [Situation concernant la fièvre Q](#).
- European Centre for Diseases Prevention and Control. [Q fever: an under-recognised disease that can cause outbreaks](#). Executive Science Update Bulletin. 2008 des.
- [Scientific opinion on Q fever](#). EFSA Journal. 2010;8(5).
- [Scientific report submitted to EFSA: development of harmonised schemes for the monitoring and reporting of Q-fever in animals in the European Union](#). Question No EFSA-Q-2009-00511.
- [The European Union summary report on trends and sources of zoonoses, zoonotic agents and food-borne outbreaks in 2014](#). EFSA Journal. 2015;13(12). [Publicat: 17 des 2015].

Maig i
Juny de 2016
Actualització
Pàgina 4 de 4

